

Gazdálkodástudományi kar

Menedzserizmus – egy ideológia kritikája

2011. október 13.
Kováts Gergely

A kutatás a TÁMOP-4.2.1. /B-09/KMR-2010-0005 támogatásával készült.

Vezetéstudományi Intézet

1093 Budapest, Fővám tér 8.; 1828 Budapest, Pf. 489.
Tel.: (1)4825377, (1)4825263; fax: (1)4825118
Internet: <http://mgmt.uni-corvinus.hu>

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

A menedzsment mint professzió

- Professionalizáció: „az a folyamat, amelynek során egy foglalkozási csoport igényt formál arra, hogy egy jellegzetes – és értékes – szakértelem birtokosa legyen, és e szakértelemre alapozva szervezeti és társadalmi hatalomra tegyen szert.” (Clark et. al, 2000, p.6.)
- Hit abban, hogy a megfelelő ösztönzési struktúra kialakításával elérhetőek a célok
- „Let the managers manage”
- De ez a megközelítés a kormányzatra is igaz: az országot úgy vezetni mint egy vállalatot

Három példa...

- Előadás az Institute of Education-ben

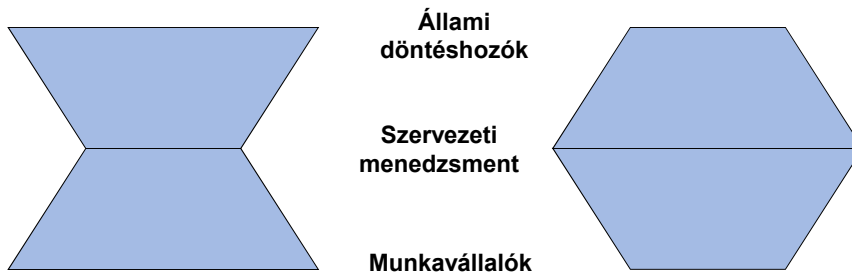

Egy példa: a felsőoktatást és tudományt felügyelő minisztériumok Nagy-Britanniában

- 1964 előtt: Oktatási Minisztérium, Tudományos Minisztérium
- 1964-1992: Oktatási és Tudományos Ügyek Minisztériuma
- 1992-1995: Oktatási Minisztérium (Department for Education)
- 1995-2001: Oktatási és Foglalkoztatási Minisztérium (Department for Education and Employment)
- 2001-2007: Oktatási és Készségügyi Minisztérium (Department for Education and Skills)
- 2007-2009: Innovációs, Felsőoktatási és Készségügyi Minisztérium (Department for Innovation, Universities and Skills)
- 2009-től: Üzleti, Innovációs és Készségügyi Minisztérium (Department for Business, Innovation and Skills)

A felsőoktatás-irányítás átalakulása Nagy-Britanniában

Előfeltevések

- Ösztönzési struktúra
- Emberkép
 - Homo oeconomicus
 - Önérdékkövető
 - (korlátozottan) racionális
- Valóság- és szervezatkép (ontológia)
 - Szemléletmódja mechanisztikus: komplex rendszer, amelynek működése kiismerhető (ok-okozati viszonyok, determinisztikus)
 - Determinizmus: környezet általi meghatározottság
 - A megismerés célja a befolyásolás, a kontroll. És ennek révén egy bizonytalanság nélküli világ megteremtése
 - Analógiája a biológia, a fizika
- Vezetői önkép
 - hajóskapitány, pilóta, orvos, mérnök, táborno, tervező,
- Pozitívista tudás- és tanuláskép (episztemológia) (lásd *Trowler* [2001])

A menedzserizmus kritikája

- Proletarizál: felszámolja a hivatásból fakadó autonómiát, ehelyett tudásmunkásokként, a fogyasztó érdekében szolgáltató szakértőként kezeli őket (deprofesszionizáció, McUniversity)
 - Ha önérekkövető, akkor audit kultúra, külső mérés, monitorozás.
 - Bizalmatlanság intézményesítése
- Kommodifikáció:
 - Eszközjelvűség. Mindenki és minden eszköz a célok elérése érdekében.
 - Tanítás (delivery), hallgató (customer), oktató (knowledge worker) stb.
 - De mik a célok? A növekedés? A fennmaradás?
- Az „egyetem” fogalom kiüresedése:
 - ha az egyetemet úgy vezetjük mint egy vállalatot, úgy viselkednek benne mint egy vállalatban, akkor miben más, mint egy vállalat?
- Miért fogadják el?
 - Naturalizáció („változás stratégiai narratívája”, szükségszerűség, ld. pl. Reed [2001])
 - Reflexivitás hiánya
 - Vezetői érdek általános érdekként való feltüntetése

- Köszönöm a figyelmet!

Hivatkozások, felhasznált irodalom

- BUNDY, COLIN (2004). Under new management? A critical history of managerialism in British universities. In: WALKER, MELANIE – NIXON, JON (szerk.) (2004). Reclaiming universities from a runaway world. Maidenhead: Society for Research into Higher Education and Open University Press 160-177 p.
- DILLOW, CHRIS (2007). *The end of politics : New labour and the folly of managerialism*. Petersfield: Harriman House.
- DEEM, ROSEMARY – HILLYARD, SAM – REED, MIKE (2007). Knowledge, higher education, and the new managerialism : The changing management of UK universities. Oxford: Oxford University Press.
- DEEM, ROSEMARY – BREHONY, KEVIN J. (2005). "Management as ideology: The case of 'new managerialism' in higher education." *Oxford Review of Education* 31(2).
- FOURNIER, VALERIE – GREY, CHRISTOPHER (2000). "At the critical moment: Conditions and prospects for critical management studies." *Human Relations* 53(1): 7-32.
- FULTON, OLIVER (2003). Managerialism in UK universities: Unstable hybridity and the complications of implementation. In: AMARAL, ALBERTO – MEEK, V. LYNN – LARSEN, INGVILD M. (szerk.) (2003). The higher education managerial revolution. Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers 155-178 p.
- PARKER, MARTIN – JARY, DAVID (1995). "The McUniversity: Organization, management and academic subjectivity " *Organization* 2(2): 319-338.
- REED, MICHAEL I. (2001). New managerialism, professional power and organisational governance in UK universities: A review and assessment. In: AMARAL, ALBERTO – JONES, GLEN A. – KARSETH, BERIT (szerk.) (2001). Governing higher education: National perspectives on institutional governance. Kluwer Academic Publisher 163-185 p.
- TROW, MARTIN (1994). "Managerialism and the academic profession: The case of England." *Higher Education Policy* 7(2): 11-18.
- TROWLER, P. (2001). "Captured by the discourse? The socially constitutive power of new higher education discourse in the UK." *Organization* 8: 183-201.
- WILLMOTT, HUGH (1995). "Managing the academics: Commodification and control in the development of university education in the UK." *Human Relations* 48(9): 993-1027.

